

**JU CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA
CRNE GORE**
81000 PODGORICA, PUT RADOMIRA IVANOVIĆA 2
**CENTER FOR ECOTOXICOLOGICAL RESEARCH OF
MONTENEGRO**

CETI

☎ ++382 (0)20 658-090; 658-091; Fax: ++382 (0)20 658-092; E-mail: info@ceti.co.me

CETI 5100.101.01

LABORATORIJA ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA I ZAŠTITU OD ZRAČENJA

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU

Vrsta ispitivanja	Kontrola kvaliteta ambijentalnog vazduha na teritoriji Crne Gore tokom septembra 2012.god.
Broj izvještaja	00-15-1101/9
Datum izdavanja izvještaja	15.09.2012.god.

PODACI O PODNOSIOCU ZAHTJEVA

Naziv podnosioca zahtjeva	AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE
Broj zahtjeva/ugovora	Ugovor (Agencija za zaštitu životne sredine br.05-D-592/1, CETI br.00-15-1101)
Datum podnošenja zahtjeva /potpisivanja ugovora	22.03.2012.god.

PODACI O UZORKU

Datum uzorkovanja	1.09-30.09.2012.god.
Vrsta uzorka	Imisijska mjerenja kvaliteta vazduha
Zahtijevano ispitivanje	SO ₂ , NO, NO ₂ , O ₃ , CO, PM ₁₀ , PM _{2.5} , Pb, As, Cd, Ni , benzo (a) piren i ukupni policiklični aromatični ugljovodonici u PM ₁₀ česticama
Uzorkovao	Odjeljenje za laboratorijsku dijagnostiku i monitoring
Broj protokola u JU CETI	/

Napomena:

- 1. Rezultati ispitivanja se odnose samo na ispitivani uzorak.**
- 2. Izvještaj o ispitivanju se može umnožavati isključivo kao cjelina.**

**POMOĆNIK DIREKTORA
ZA TEH. I LAB. POSLOVE
Danijela Šuković, spec.toks. hem.**

SADRŽAJ

1.Uvod.....	3-4
1. Metode.....	4
2.Rezultati ispitivanja	
2.1.Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha u opštini Podgorica.....	7-11
2.2.Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha u opštini Bar.....	12-17
2.3.Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha u opštini Nikšić.....	20-26
2.4.Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha u opštini Pljevlja.....	27-30
2.5.Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha u opštini Tivat.....	31-35

1.UVOD

JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore (CETI), realizovao je ispitivanje kvaliteta vazduha u Crnoj Gori u septembru mjesecu u skladu sa Programom praćenja kvaliteta vazduha za 2012 godinu. Članom 2. Ugovora o pružanju usluga (br.pr EPA 05-D-592/1 od 26.03.2012. i br.pr.CETI 00-15-1101 od 22.03.2012.) Centar se obavezao o dostavljanju mjesečnog Izvještaja do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec.

Sistematsko mjerenje imisije zagađujućih materija u vazduhu na automatskim mjernim stanicama u septembru mjesecu realizovalo se na sledećim lokacijama:

Podgorica-“NOVA VAROŠ”

Na lokaciji pored bulevara „Svetog Petra Cetinjskog”, u Podgorici, u septembru mjesecu, vršena su kontinualna mjerenja zagađujućih materija (ugljen monoksida, PM₁₀ čestica, sadržaja olova, benzo (a) pirena, relevantnih predstavnika poliaromatskih ugljovodonika (u daljem tekstu PAH) (markera benzo –a- pirena), ukupnih PAH-s u PM₁₀ česticama. Sa mjerenjem azotnih oksida započeto 11.09, odnosno nakon godišnjeg servisa i umjeravanja instrumenata.

Bar-centar

U Baru je automatskom stanicom, u septembru mjesecu, vršeno je mjerenje sledećih parametara: ugljen monoksida, sumpor dioksida, PM₁₀ čestica, PM_{2.5} čestica, sadržaj teških metala, benzo (a) pirena, relevantnih predstavnika PAH-s (markera benzo (a) pirena), ukupnih PAH-s u PM₁₀, PM_{2.5} i meteoroloških parametara. Sa mjerenjem azotnih oksida i ozona je zapoceto 11.09, odnosno nakon godišnjeg servisa i umjeravanja mjernih instrumenata.

Nikšić-centar

U septembru mjesecu, odnosno nakon servisa modema za prenos podataka i montaže mjernih instrumenata za ozon i azotne okside na stacionarnoj stanici u Nikšiću je vršeno mjerenje sledećih parametara: ugljen monoksida, sumpor dioksida, ozona i azonih oksida.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

Pljevlja-Centar (ul.Skerlićeva)

U Pljevljima je tokom septembra mjeseca vršeno kontinuirano gravimetrijsko mjerenje PM_{2.5} čestica. Sa automatskim mjerenjem PM₁₀ čestica i azotnih oksida je nastavljeno 12.09, nakon montaže mjernog instrumenta za NO_x i uspostavljanje veze, prenosa podataka sa PM₁₀ uzotkivača u stanici, od strane ovlašćenog servisera.

Tivat

U Tivtu je u kontinuitetu vršeno mjerenje PM₁₀ čestica i meteoroloških parametara. Sa mjerenjem azotnih oksida i je zapoceto 12.09, odnosno nakon godišnjeg servisa i umjeravanja instrumenata.

Na lokaciji Golubovci instalisana je stacionarna stanica sa mjernim instrumentima za NO_x, dok je na lokaciji Gradina instalisana je stacionarna stanica sa mjernim instrumentima za SO₂ i NO_x, kao i mjerenje meteoroloških podataka. Kako još uvijek nije uspostavljena mreža sa datalogerom i prenos podataka, rezultati za navedene parametre nijesu predstavljani u ovom Izvještaju.

1.1. METODE

Tokom realizacije Programa kontrole kvaliteta vazduha, za prikupljanje i analizu uzoraka koriste se propisane, akreditovane standardne metode:

- Određivanje SO₂, UV fluorescencija prema standardu MEST EN14212:2011
- Određivanje NO, NO₂ i NO_x, Hemiluminescencija prema standardu MEST EN14211:2011
- Određivanje CO, NDIR (Infracrvena apsorpcija) prema standardu MEST EN14626:2011
- Određivanje O₃ NDUV (UV apsorpcija) prema standardu MEST EN14625:2011
- Određivanje PM₁₀ prema standardu MEST EN 12341
- Određivanje koncentracije benzo(a)pirena u vazduhu ambijenta metodom MEST EN 15549:2011
- Određivanje koncentracije Pb, As, Cd i Ni u uzorcima PM₁₀ čestica, MEST EN 14902:2011

2. REZULTATI ISPITIVANJA

Rezultati ispitivanja sadržaja zagađujućih materija su upoređivani sa vrijednostima normiranim Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha ("Sl.list Crne Gore, br. 25/12).

2.1. OPŠTI PODACI O MJERNOJ STANICI-PODGORICA-NOVA VAROŠ

1.Opšti podaci			
1.1.	Ime stanice	Nova Varoš (bul.sv.Petra Cetinjskog)	
1.2.	Ime grada	Podgorica	
1.3.	Nacionalni ili lokalni broj i oznaka		
1.4.	Kod stanice		
1.5.	Naziv stručne institucije koja odgovara za stanicu	JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore	
1.6.	Tijelo ili programi kojima se dostavljaju podaci	Agencija za zaštitu životne sredine	
1.7.	Ciljevi mjerenja	Procjena uticaja na zdravlje ljudi i zivotnu sredinu., praćenje trenda	
1.8.	Geografske koordinate	G.užina (m)	G.širina (m)
		6605767.37	4700417.54
	Nmv(m)	41	
1.9.	NUTS		
1.10.	Zagađujuće materije koje se mjere	CO, NO, NO ₂ , NO _x , PM ₁₀ , Pb, BaP	
1.11.	Meteorološki podaci	Temperatura, relativna vlažnost, pritisak, smjer i brzina vjetra	
1.12	Druge informacije		
2.Klasifikacija stanice			
2.1	Tip područja	Gradsko: trajno izgrađeno područje	
2.2.	Tip stanice u odnosu na izvor emisije	UT (Saobraćajna)	
2.3.	Dodatne informacije o stanici	1000mx 50m	
3.Mjerna oprema			
3.1.	Naziv		
3.2.	Analitička metoda ili mjerna metoda		
CO	Automatski analizator	analiza-IR aapsorpcija	
NO, NO ₂ ,NO _x	Automatski analizator	Analiza-hemiluminiscencija	
PM ₁₀	Automatski analizator	Analiza-apsorpcija beta zračenja	
Pb	Uzorkovanje sa uzorkivačem čestica	Analiza-AAS	
BaP	Uzorkovanje sa uzorkivačem čestica	Analiza-GCMS	
4.Opis uzorkovanja			

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

4.1.	Lokacija mjernog mjesta	
4.2.	Visina mjesta uzorkovanja	3m
4.3.	Učestalost integrisanja podataka	1 sat 24 sata
4.4.	Vrijeme uzorkovanja	kontinuirano

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

**2.1.1.REZULTATI ISPITIVANJA KVALITETA VAZDUHA U OPŠTINI
PODGORICA U MJESECU SEPTEMBRU**

**2.1.2.TABELARNI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI PODGORICA
NA LOKACIJI-NOVA VAROŠ**

Tabela 1. Prikaz rezultata za NO₂ i PM₁₀

Srednje dnevne vrijednosti		
Datum	Azot dioksid (µg/m ³)	PM ₁₀ čestice (µg/m ³)
1.09	-	89.83
2.09	-	75.39
3.09	-	79.90
4.09	-	62.45
5.09	-	38.08
6.09	-	40.34
7.09	-	48.57
8.09	-	32.73
9.09	-	45.53
10.09	-	51.40
11.09	7.45	52.99
12.09	19.71	40.04
13.09	25.35	28.30
14.09	24.81	18.49
15.09	8.84	11.10
16.09	3.10	12.59
17.09	29.81	22.98
18.09	30.10	29.69
19.09	27.54	30.04
20.09	15.00	15.39
21.09	24.96	16.21
22.09	20.49	18.31
23.09	23.61	26.54
24.09	28.49	29.66
25.09	25.64	40.27
26.09	25.50	39.23
27.09	30.90	38.16
28.09	36.30	48.12
29.09	36.39	50.01
30.09	30.91	46.45
Granična dnevna srednja vrijednost		50
Granica tolerancije		100

Tabela 2. Prikaz rezultata za CO

Maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti	
Datum	Ugljen monoksid (mg/m³)
1.09	1.13
2.09	1.01
3.09	1.04
4.09	0.84
5.09	0.60
6.09	0.57
7.09	0.27
8.09	0.39
9.09	0.76
10.09	0.74
11.09	0.78
12.09	0.54
13.09	0.48
14.09	0.48
15.09	0.31
16.09	0.19
17.09	0.44
18.09	0.52
19.09	0.50
20.09	0.41
21.09	0.30
22.09	0.44
23.09	0.53
24.09	0.64
25.09	0.64
26.09	0.55
27.09	0.65
28.09	0.73
29.09	0.73
30.09	0.61
Granična vrijednost	10

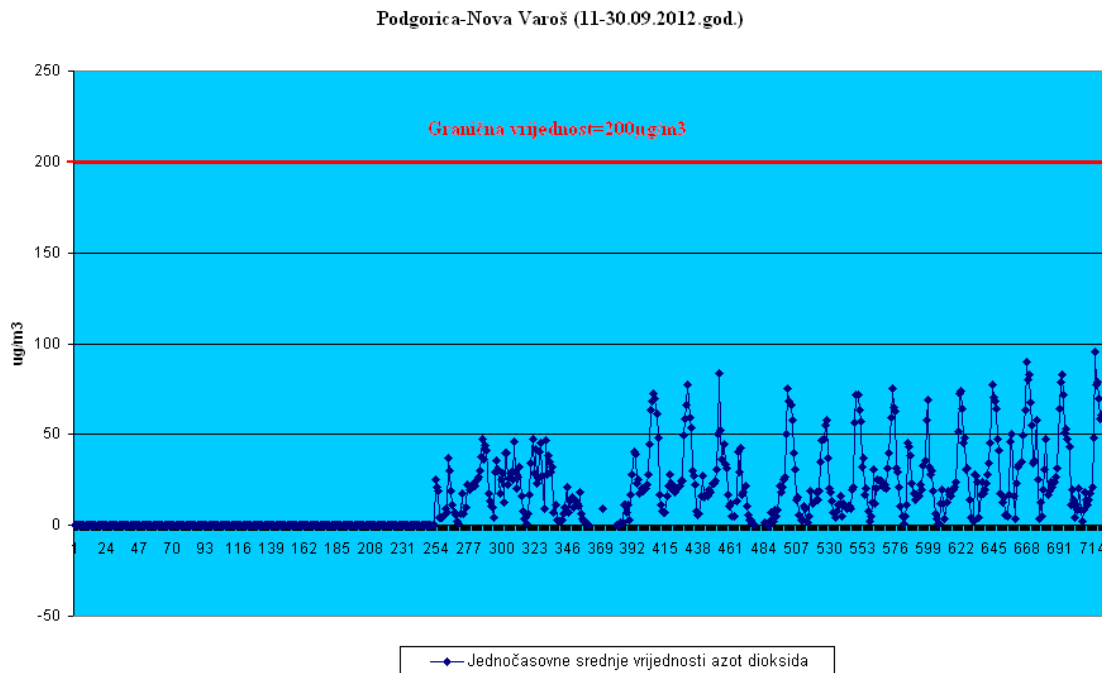

Tabela 3. Prikaz rezultata sadržaja olova, benzo (a) pirena, relevantnih predstavnika PAH u skladu sa Uredbom i ukupnih PAH-s u PM₁₀

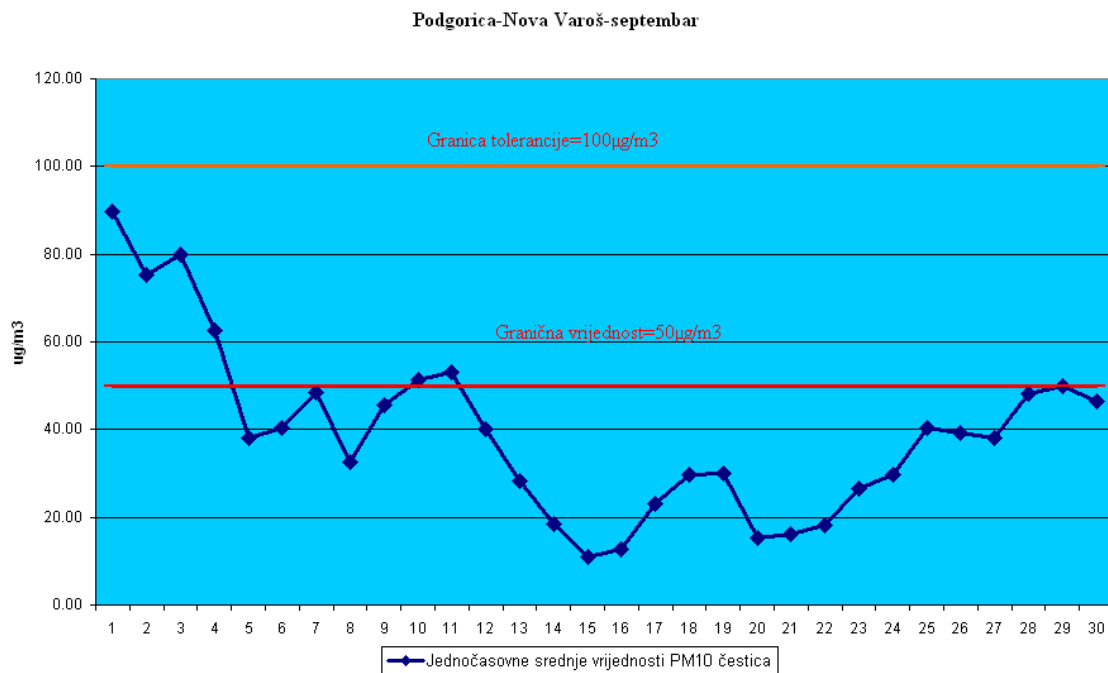
Pb	Benzo (a) piren	Predstavnici PAH u skladu sa Uredbom	PAH-s
$\mu\text{g}/\text{m}^3$		ng/m^3	
0.018	0.338	1.989	4.005

2.1.3 GRAFIČKI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI PODGORICA

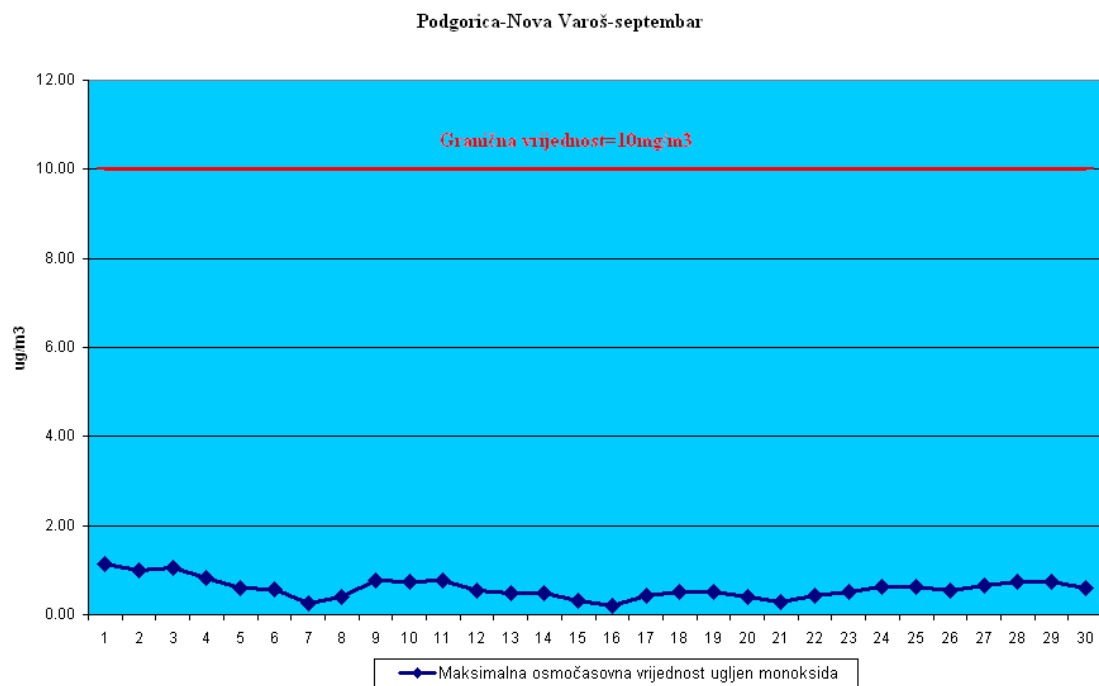
Grafik 1. Jednočasovne srednje vrijednosti NO₂

Grafik 2.Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica

Grafik 3.Maksimane osmočasovne srednje vrijednosti CO

**KOMENTAR REZULTATA MJERENJA NA LOKACIJI PODGORICA
NOVA VAROŠ**

- **Maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida** su tokom septembra bile (30 dana validnih mjerenja) bile **ispod propisane granične vrijednosti od 10 mg/m³** na ovoj lokaciji
- **Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica** su tokom mjeseca septembra (30 dana validnih mjerenja) **7 dana prevazilazile propisanu graničnu vrijednost od 50 µg/m³**.
- **Sadržaj olova** u toku mjeseca septembra, računato kao srednja vrijednost nedjeljnih uzoraka je bio značajno **ispod 0.5 µg/m³** (koliko iznosi godišnja granična vrijednost za olovo).
- Nedjeljni, zbirni uzorci PM₁₀ čestica su analizirani na sadržaj benzo (a) pirena i drugih relevantnih policikličnih aromatičnih ugljovodonika: benzo (a) antracena, benzo (b) fluoroantena, benzo (j) fluoroantena, benzo (k) fluoroantena, ideno (a,2,3-cd) pirena i dibenzo (a,h) antracena i ostalih PAH-ova za koje nijesu propisani standardi kvaliteta vazduha već samo mjere kontrole imisija.
Sadržaj benzo (a) pirena izračunat kao srednja vrijednost nedjeljnih uzoraka je u septembru mjesecu bio 0.338 ng/m³ u odnosu na propisanu ciljnu vrijednost od 1.0 ng/m³, sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine.

2.2.OPŠTI PODACI O MJERNOJ STANICI—BAR

1.Opšti podaci		
1.1.	Ime stanice	Bar-centar
1.2.	Ime grada	Bar
1.3.	Nacionalni ili lokalni broj i oznaka	
1.4.	Kod stanice	
1.5.	Naziv stručne institucije koja odgovara za stanicu	JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore
1.6.	Tijelo ili programi kojima se dostavljaju podaci	Agencija za zaštitu životne sredine
1.7.	Ciljevi mjerenja	Procjena uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu., praćenje trenda
1.8.	Geografske koordinate	N 42 ⁰ 05'964, E19 ⁰ 05'934
1.9.	NUTS	
1.10.	Zagađujuće materije koje se mjere	SO ₂ ,O ₃ ,CO,NO, NO ₂ ,NO _x ,PM ₁₀ , Pb, As, Cd, Ni i BaP
1.11.	Meteorološki podaci	Temperatura, relativna vlažnost, pritisak, smjer i brzina vjetrova
1.12.	Druge informacije	
2.Klasifikacija stanice		
2.1.	Tip područja	Gradsko: trajno izgrađeno područje
2.2.	Tip stanice u odnosu na izvor emisije	Saobraćajna
2.3.	Dodatne informacije o stanici	
3.Mjerna oprema		
3.1.	Naziv	
3.2.	Analitička metoda ili mjerna metoda	
CO	Automatski analizator	analiza-IR aapsorpcija
O ₃	Automatski analizator	Analiza- UV fluorescencija
SO ₂	Automatski analizator	Analiza-UV fluorescencija
NO, NO ₂ ,NO _x	Automatski analizator	Analiza-hemiluminiscencija
PM _{2.5}	Uzorkovanje uzorkivačem za čestice	Gravimetrija
PM ₁₀	Uzorkovanje uzorkivačem za čestice	Gravimetrija
Pb, As, Cd i Ni	Uzorkovanje uzorkivačem za čestice	Analiza-AAS
BaP	Uzorkovanje uzorkivačem za čestice	Analiza-GCMS
4.Opis uzorkovanja		
4.1.	Lokacija mjernog mjesta	
4.2.	Visina mjesta uzorkovanja	3m
4.3.	Učestalost integrisanja podataka	1 sat 24 sata
4.4.	Vrijeme uzorkovanja	kontinuirano

**2.2.1.REZULTATI ISPITIVANJA KVALITETA VAZDUHA U OPŠTINI BAR U
MJESECU SEPTEMBRU**

**2.2.2.TABELARNI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI BAR NA
LOKACIJI-„CENTAR“**

Tabela 1. Prikaz rezultata za SO₂, NO₂, PM₁₀ i PM_{2.5}

Datum	Srednje dnevne vrijednosti			
	Sumpor dioksid	Azot dioksid	PM ₁₀ čestice	PM _{2.5}
	µg/m ³			
1.09	2.09	-	50.00	24.90
2.09	0.70	-	40.93	13.16
3.09	0.95	-	35.46	1.22
4.09	0.69	-	26.85	10.51
5.09	0.30	-	30.83	25.92
6.09	0.39	-	28.98	14.39
7.09	0.78	-	30.19	16.73
8.09	1.21	-	33.52	17.14
9.09	1.12	-	39.63	21.33
10.09	0.93	-	39.17	13.88
11.09	0.97	-	30.46	6.12
12.09	0.74	14.61	28.06	7.35
13.09	0.79	5.31	9.17	3.06
14.09	0.90	7.77	12.04	5.92
15.09	2.37	6.14	11.76	5.41
16.09	2.42	5.25	14.63	2.65
17.09	2.62	10.24	21.39	9.80
18.09	2.77	14.75	21.11	2.86
19.09	2.18	14.09	17.04	1.73
20.09	2.27	9.84	8.06	4.18
21.09	3.39	8.85	15.46	4.59
22.09	2.24	14.69	14.44	10.71
23.09	2.22	17.30	21.94	6.33
24.09	2.21	14.37	30.19	7.76
25.09	2.93	14.28	33.06	8.27
26.09	2.78	17.66	39.63	6.94
27.09	1.80	22.53	51.85	15.00
28.09	1.55	28.39	-	15.41
29.09	1.44	28.02	-	4.08
30.09	1.98	25.52	-	5.71
Granična dnevna	125		50	

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

sr. vrijednost			
Granica tolerancije		100	30
Ciljna vrijednost			25

Tabela 2. Prikaz rezultata za CO i O₃

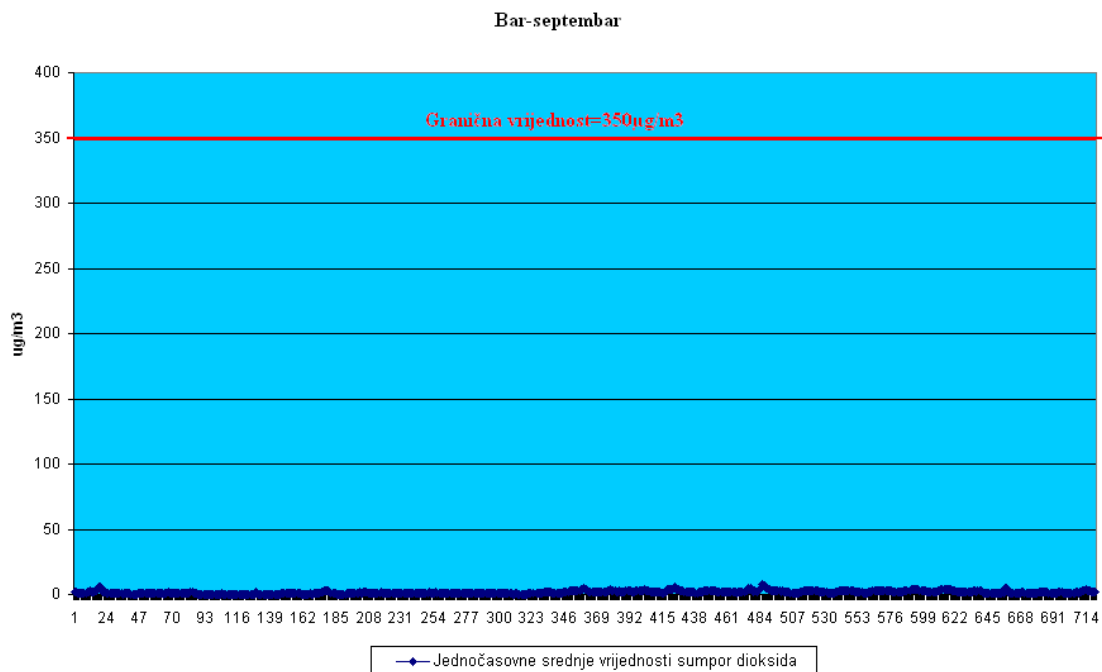
Datum	Maksimalna osmočasovna srednja vrijednost	
	Ugljen monoksid mg/m ³	Ozon µg/m ³
1.09	0.95	-
2.09	0.72	-
3.09	0.65	-
4.09	0.62	-
5.09	0.49	-
6.09	0.67	-
7.09	0.39	-
8.09	0.41	-
9.09	0.57	-
10.09	0.69	-
11.09	0.60	-
12.09	0.57	133.93
13.09	0.32	145.34
14.09	0.28	117.75
15.09	0.30	120.76
16.09	0.23	114.89
17.09	0.27	114.30
18.09	0.53	103.90
19.09	0.51	116.27
20.09	0.40	115.86
21.09	0.24	109.43
22.09	0.52	103.38
23.09	0.48	110.32
24.09	0.57	104.86
25.09	0.52	105.36
26.09	0.53	103.01
27.09	0.56	94.76
28.09	0.98	87.17
29.09	0.95	92.47
30.09	0.72	97.97
Granična vrijednost	10	
Ciljna vrijednost		120

Tabela 3. Prikaz rezultata sadržaja teških metala, benzo (a) pirena, relevantnih predstavnika PAH-s i ukupnih PAH-s u PM₁₀

Pb	Cd	As	Ni	Benzo (a) piren	Predstavnic PAH u skladu sa Uredbom	PAH-s
$\mu\text{g}/\text{m}^3$	ng/m^3					
<0.015	<3.0	<3.0	2.815	0.180	0.945	1.948

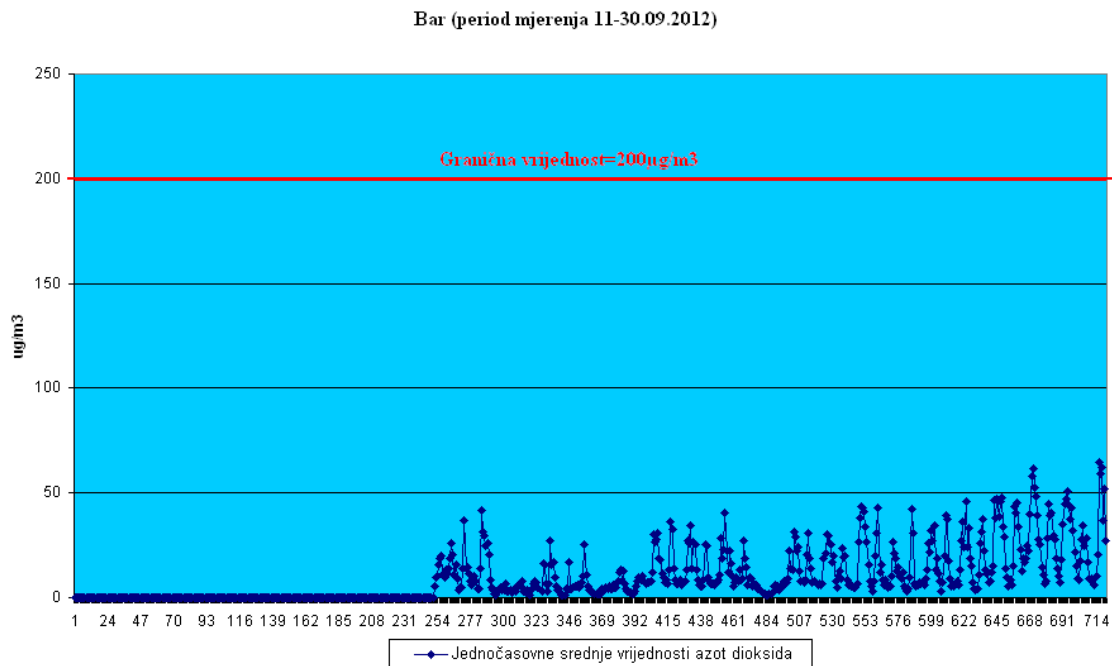
2.2.3.GRAFIČKI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI BAR

Grafik 1.Jednočasovne srednje vrijednosti SO₂

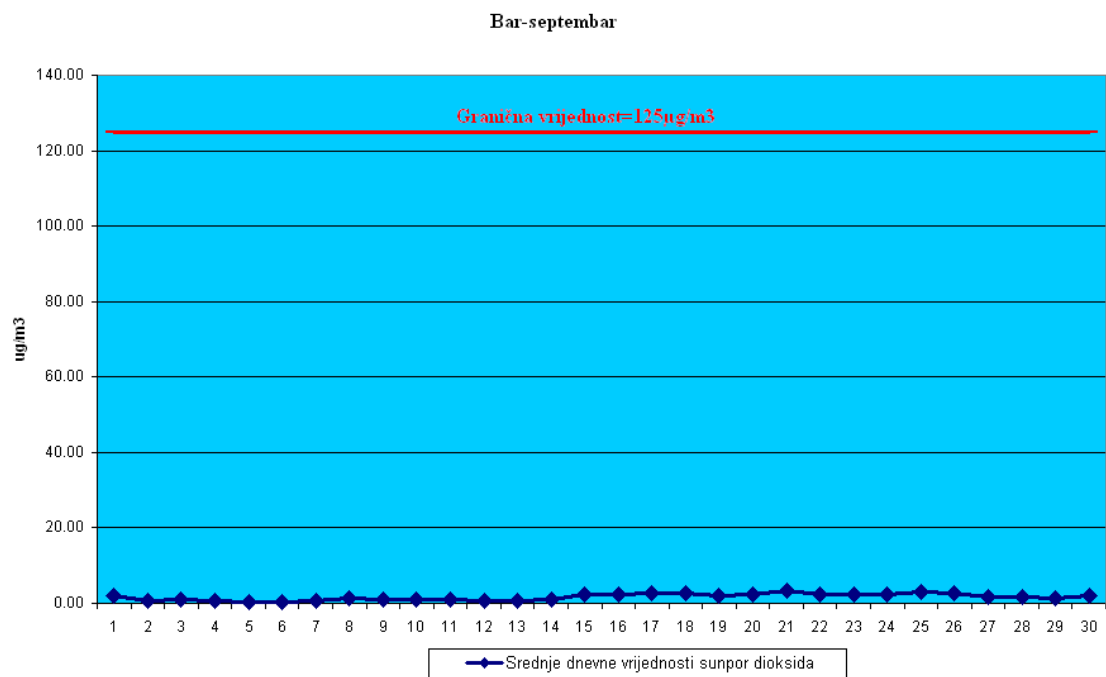

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

Grafik 2. Jednočasovne srednje vrijednosti NO₂

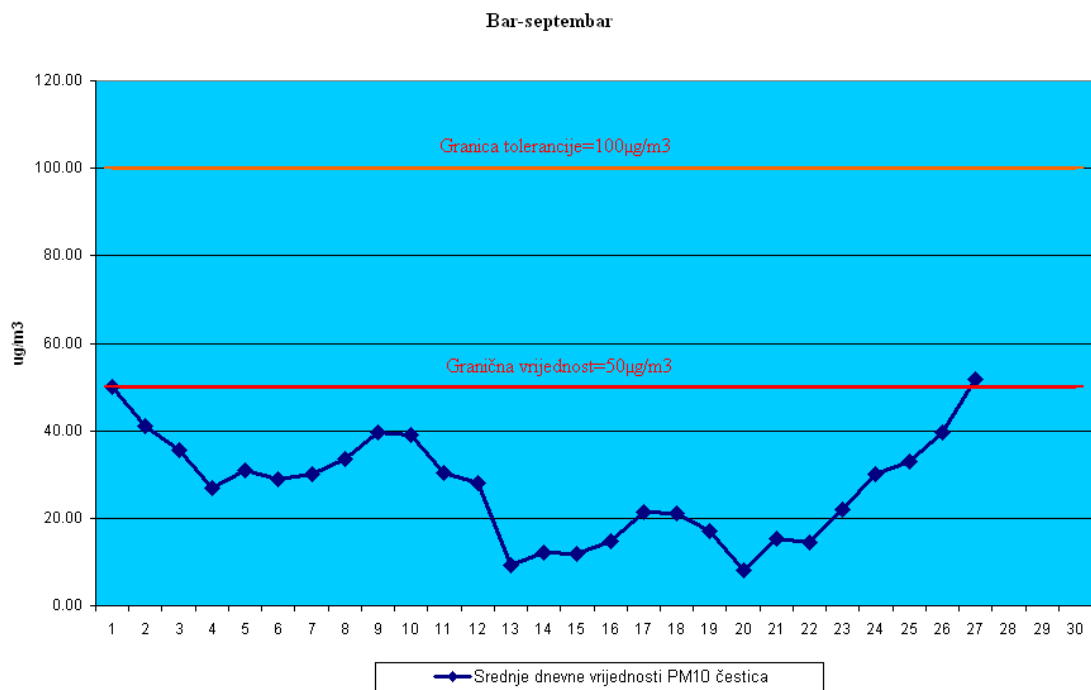

Grafik 3. Srednje dnevne vrijednosti SO₂

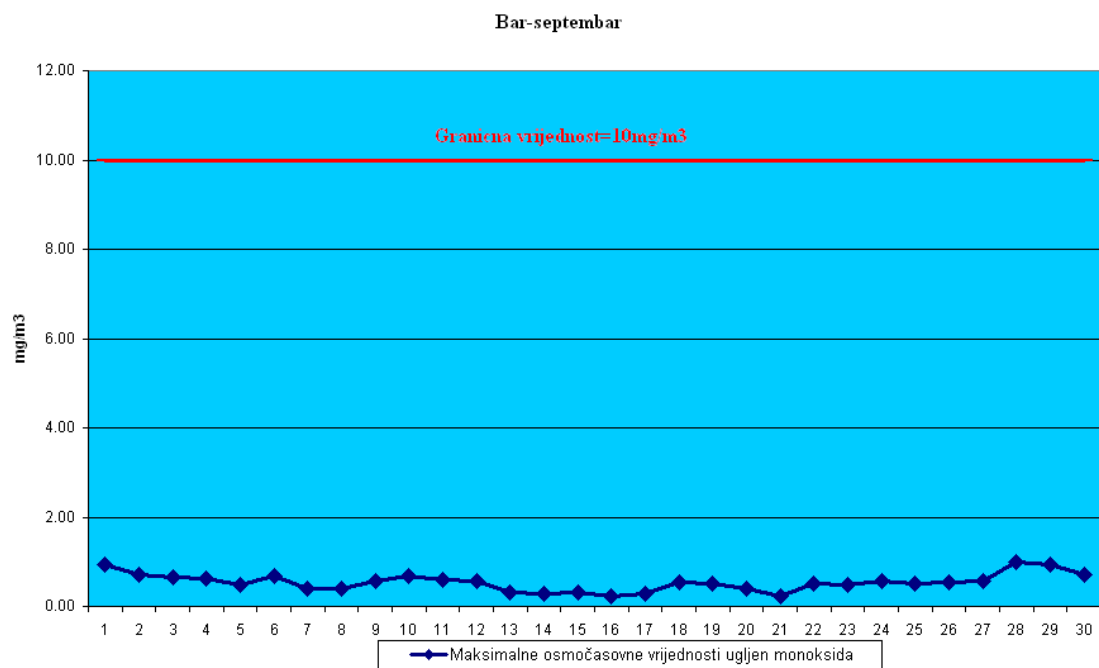

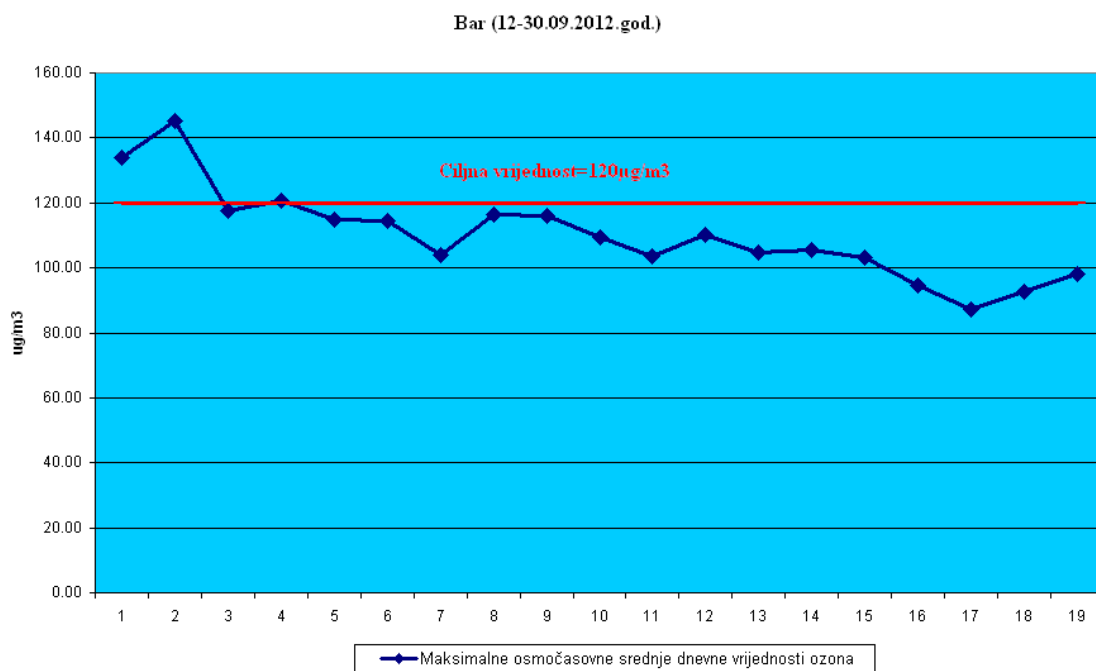
Grafik 4.Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica

Grafik 5.Maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti CO

Grafik 6. Maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti O₃

KOMENTAR REZULTATA MJERENJA NA LOKACIJI BAR-„CENTAR“

- Sve izmjerene vrijednosti **sumpor dioksida** posmatrane u odnosu na granične vrijednosti (jednočasovne srednje vrijednosti i dnevne srednje vrijednosti) za zaštitu zdravlja normirane Uredbom, **su značajno ispod propisanih graničnih vrijednost od 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ odnosno 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.**
- Sve izmjerene jednočasovne srednje vrijednosti **azot dioksida** (19 dana validnih mjerenja) posmatrane u odnosu na granične vrijednosti za zaštitu zdravlja normirane Uredbom, **su značajno ispod propisanih graničnih vrijednost od 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$**
- **Maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida** (30 dana validnih mjerenja) su tokom mjeseca septembra **bile ispod propisane granične vrijednosti od 10 mg/m^3** na ovoj lokaciji.
- **Maksimalne osmočasovne srednje dnevne vrijednosti ozona su tokom septembra mjeseca** (19 dana validnih mjerenja) **tri puta prevazilazile propisanu ciljnu vrijednost od 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na ovoj lokaciji.**
- **Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica** su tokom mjeseca septembra (27 dana validnih mjerenja) **2 dana prevazilazile propisanu graničnu vrijednost od 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.**
- **Srednje dnevne vrijednosti PM_{2.5} čestica** su tokom septembra mjeseca (30 dana validnih mjerenja) **jedan dan bile iznad ciljne vrijednosti od 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ propisane, na godišnjem nivou, sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine).**
- **Sadržaj olova** u toku septembra mjeseca, računato kao srednja vrijednost nedjeljnih uzoraka, je bio **značajno ispod 0.5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** . Rezultati analize pokazuju da je **sadržaj arsena, kadmijuma i nikla** bio **ispod ciljnih vrijednosti propisanih sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine.**
- **Sadržaj benzo-a-pirena** izračunat kao srednja vrijednost nedjeljnih uzoraka u septembru mjesecu bio je 0.180 ng/m^3 **(ispod ciljne vrijednosti od 1.0 ng/m^3 propisane sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine).**

2.3. OPŠTI PODACI O MJERNOJ STANICI—NIKŠIĆ

1.Opšti podaci				
1.1.	Ime stanice	Nikšić-centar		
1.2.	Ime grada	Nikšić		
1.3.	Nacionalni ili lokalni broj i oznaka			
1.4.	Kod stanice			
1.5.	Naziv stručne institucije koja odgovara za stanicu	JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore		
1.6.	Tijelo ili programi kojima se dostavljaju podaci	Agencija za zaštitu životne sredine		
1.7.	Ciljevi mjerenja	Procjena uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu., praćenje trenda		
1.8.	Geografske koordinate	G.dužina (m)	G.širina (m)	Nmv (m)
		6577557.59	4737676.06	629
1.9.	NUTS			
1.10.	Zagađujuće materije koje se mjere	SO ₂ ,O ₃ ,CO,NO, NO ₂ ,NO _x ,PM ₁₀ , Pb, As, Cd, Ni i BaP		
1.11.	Meteorološki podaci	Temperatura, relativna vlažnost, pritisak, smjer i brzina vjetra		
1.12.	Druge informacije			
2.Klasifikacija stanice				
2.1	Tip područja	Gradsko:trajno izgrađeno područje		
2.2.	Tip stanice u odnosu na izvor emisije	Saobraćajna		
2.3.	Dodatne informacije o stanici			
3.Mjerna oprema				
3.1.	Naziv			
3.2.	Analitička metoda ili mjerna metoda			
CO	Automatski analizator	analiza-IR aapsorpcija		
O ₃	Automatski analizator	Analiza- UV fluorescencija		
SO ₂	Automatski analizator	Analiza-UV fluorescencija		
NO, NO ₂ ,NO _x	Automatski analizator	Analiza-hemiluminiscencija		
PM _{2.5}	Ručno sakupljanje	Gravimetrija		
PM ₁₀	Ručno sakupljanje	Gravimetrija		
Pb, As, Cd i Ni	Ručno sakupljanje	Analiza-AAS		
BaP	Ručno sakupljanje	Analiza-GCMS		
4.Opis uzorkovanja				
4.1.	Lokacija mjernog mjesta			
4.2.	Visina mjesta uzorkovanja	3m		
4.3.	Učestalost integrisanja podataka	1 sat, 24 sata		
4.4.	Vrijeme uzorkovanja	kontinuirano		

**2.3.1. REZULTATI ISPITIVANJA KVALITETA VAZDUHA U OPŠTINI NIKŠIĆ
U MJESECU SEPTEMBRU**

2.3.2. TABELARNI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI NIKŠIĆ

Tabela 1. Prikaz rezultata za čestice PM₁₀

	Srednje dnevne vrijednosti	
Datum	PM₁₀ čestice (µg/m³)	
4.08	139.55	
5.08	86.52	
6.08	300.00	
7.08	42.30	
8.08	77.95	
9.08	92.44	
10.08	127.50	
Granična dnevna srednja vrijednost	50	
Granica tolerancije	100	

Tabela 4. Prikaz rezultata prosječnog mjesečnog sadržaja: teških metala, benzo (a) pirena, relevantnih predstavnika PAH-s i ukupnih PAH-s u PM₁₀

Pb	Cd	As	Ni	Benzo (a) piren	Predstavnici PAH u skladu sa Uredbom	PAH-s
µg/m³	ng/m³					
0.030	12.220	4.330	22.057	1.079	5.193	10.823

Tabela 3. Prikaz rezultata za NO₂ i SO₂

Srednje dnevne vrijednosti		
Datum	Azot dioksid (µg/m³)	Sumpor dioksid (µg/m³)
12.09	12.86	4.68
13.09	9.22	1.46
14.09	14.48	1.65
15.09	3.18	3.75
16.09	1.74	2.22
17.09	11.47	3.48
18.09	13.35	2.02
19.09	8.71	2.25
20.09	4.93	1.38
21.09	7.84	2.16
22.09	8.67	1.65
23.09	9.58	1.55
24.09	9.12	2.08
25.09	6.63	1.70
26.09	8.10	1.94
27.09	10.47	2.46
28.09	15.39	1.86
29.09	15.23	1.38
30.09	15.67	1.93
Granična dnevna srednja vrijednost		125

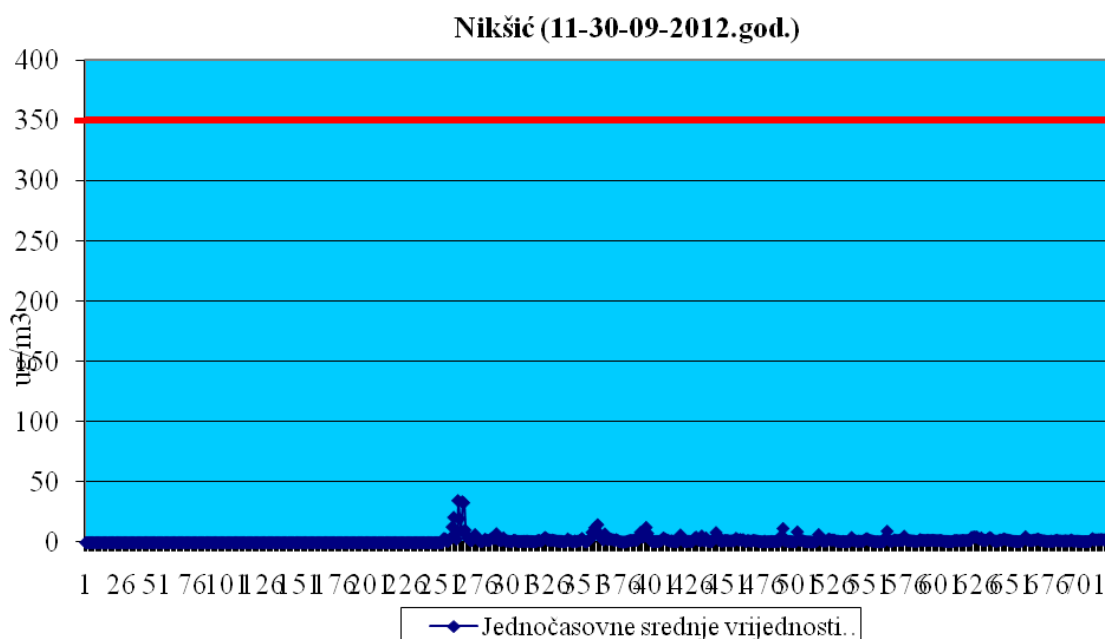
Tabela 4. Prikaz rezultata za CO i O₃

Datum	Maksimalna osmočasovna srednja vrijednost	
	Ugljen monoksid mg/m³	Ozon µg/m³
12.09	0.86	96.53
13.09	0.49	83.06
14.09	0.36	66.87
15.09	0.28	93.20
16.09	0.19	95.73
17.09	0.40	94.00
18.09	0.44	83.49
19.09	0.42	81.87
20.09	0.26	84.86
21.09	0.36	84.74
22.09	0.38	77.85

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

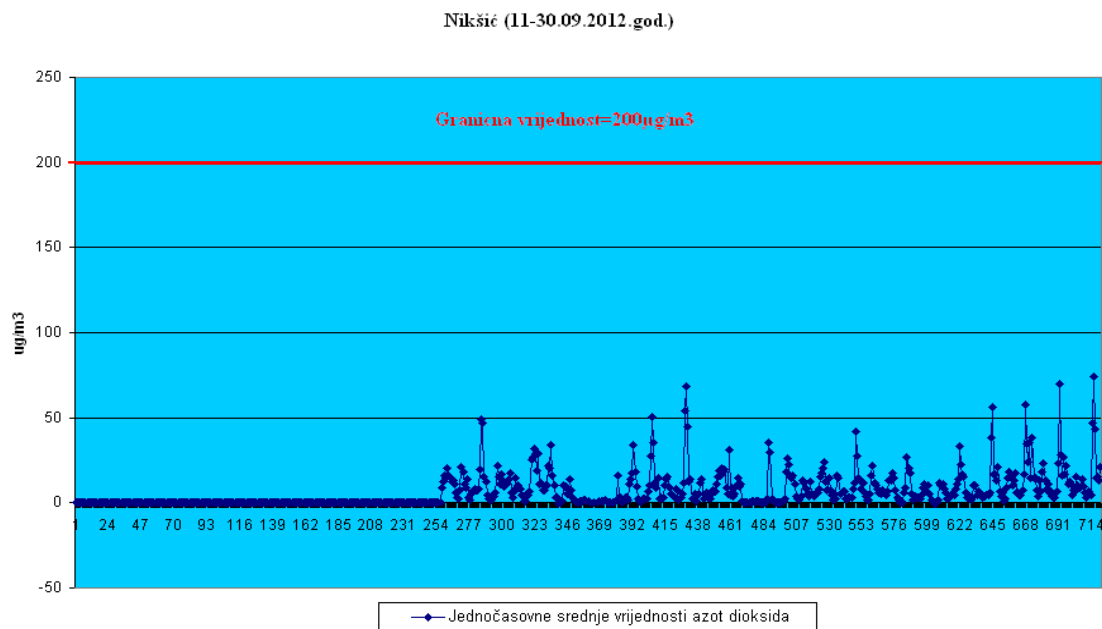
23.09	0.46	82.00
24.09	0.50	89.01
25.09	0.36	87.04
26.09	0.30	84.32
27.09	0.39	71.98
28.09	0.62	66.96
29.09	0.71	65.53
30.09	0.54	65.82
Granična vrijednost	10	
Ciljna vrijednost		120

2.3.2. GRAFIČKI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI NIKŠIĆ
 Grafik 1. Jednočasovne srednje vrijednosti SO₂

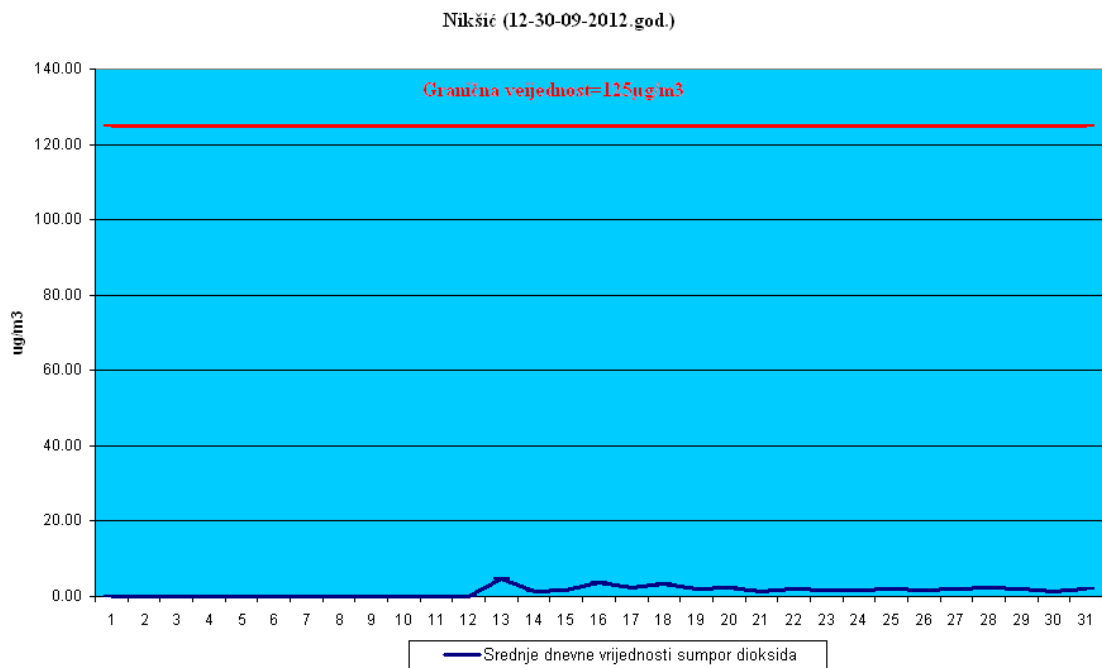

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

Grafik 2. Jednočasovne srednje vrijednosti NO₂

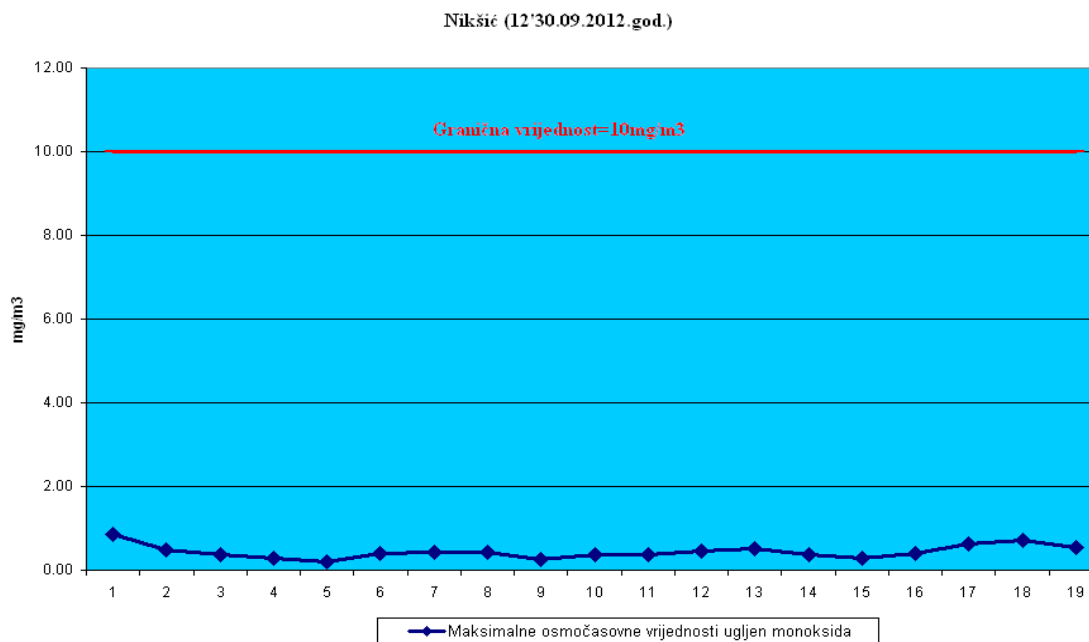
Grafik 3. Srednje dnevne vrijednosti SO₂

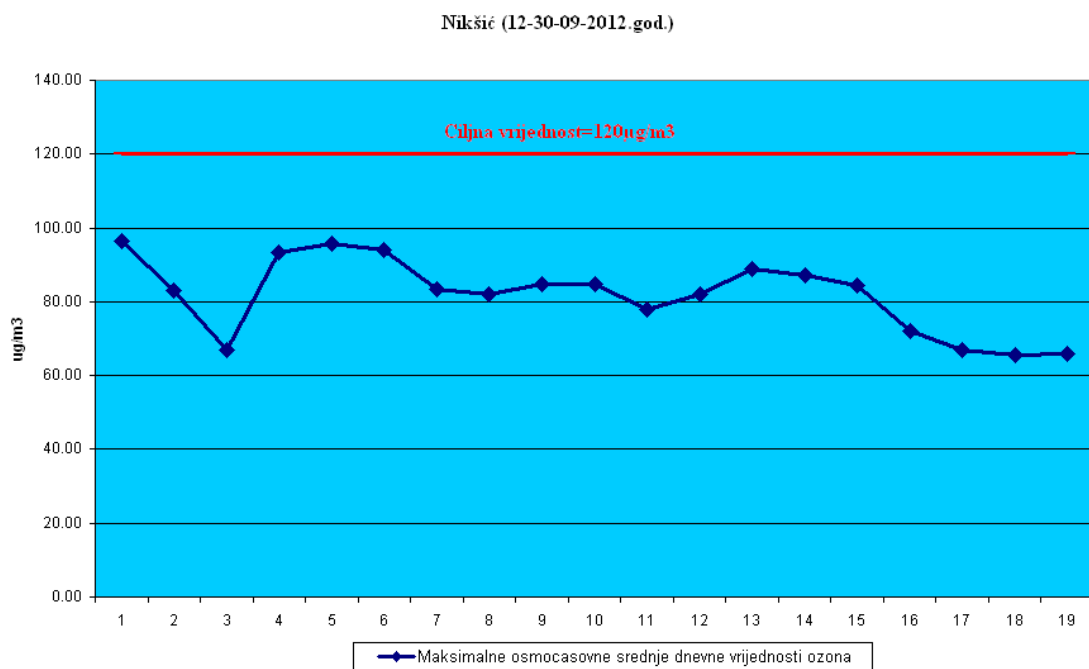

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

Grafik 5. Maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti CO

Grafik 6. Maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti O₃

KOMENTAR REZULTATA MJERENJA NA LOKACIJI NIKŠIĆ-„CENTAR“

- Sve izmjerene vrijednosti **sumpor dioksida** (19 dana validnih mjerenja) posmatrane u odnosu na granične vrijednosti (jednočasovne srednje vrijednosti i dnevne srednje vrijednosti) za zaštitu zdravlja normirane Uredbom, **su značajno ispod propisanih graničnih vrijednost od 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ odnosno 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$:**
- Sve izmjerene jednočasovne srednje vrijednosti **azot dioksida** (19 dana validnih mjerenja) posmatrane u odnosu na granične vrijednosti za zaštitu zdravlja normirane Uredbom, **su značajno ispod propisanih graničnih vrijednost od 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$**
- **Maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida** (19 dana validnih mjerenja) su tokom mjeseca septembra **bile ispod propisane**
- **granične vrijednosti od 10 mg/m^3** na ovoj lokaciji.
- **Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica** su tokom mjeseca septembra (7 dana validnih mjerenja-period mjernja tokom sumskih pozara, 4-10.09.2012.god.) **6 dana prevazilazile propisanu graničnu vrijednost od 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.**
- **U istom periodu sadržaj olova** računato kao srednja vrijednost je bio **značajno ispod 0.5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** . Rezultati analize pokazuju da je **sadržaj arsena i nikla bio ispod ciljnih vrijednosti propisanih sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine.Sadržaj kadmijima od 12.22 ng/m^3 je prevazilaziopropisanu ciljnu vrijednost na godisnjem nivou.**
- **Sadržaj benzo-a-pirena** izračunat kao srednja vrijednost u navedenom periodu mjerenja bio je 1.079 ng/m^3 **(iznad ciljne vrijednosti od 1.0 ng/m^3 propisane sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine).**
- **Sve maksimalne osmočasovne srednje dnevne vrijednosti ozona su tokom septembra mjeseca** (19 dana validnih mjerenja) **bile ispod propisane ciljne vrijednosti od 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na ovoj lokaciji.**

2.4. OPŠTI PODACI O MJERNOJ STANICI--PLJEVLJA.

Opšti podaci				
1.1.	Ime stanice	Pljevlja-centar		
1.2.	Ime grada	Pljevlja		
1.3.	Nacionalni ili lokalni broj i oznaka			
1.4.	Kod stanice			
1.5.	Naziv stručne institucije koja odgovara za stanicu	JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore		
1.6.	Tijelo ili programi kojima se dostavljaju podaci	Agencija za zaštitu životne sredine		
1.7.	Ciljevi mjerenja	Procjena uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu., praćenje trenda		
1.8.	Geografske koordinate	G.dužina (m)	G.širina (m)	Nmv (m)
		6610494.51	4802077.05	773.25
1.9.	NUTS			
1.10.	Zagađujuće materije koje se mjere	PM ₁₀ , NO, NO ₂ , NO _x		
1.11.	Meteorološki podaci	Temperatura, relativna vlažnost, pritisak, smjer i brzina vjetra		
1.12	Druge informacije			
2.Klasifikacija stanice				
2.1	Tip područja	Gradsko:trajno izgrađeno područje		
2.2.	Tip stanice u odnosu na izvor emisije	Urbana		
2.3.	Dodatne informacije o stanici			
3.Mjerna oprema				
3.1.	Naziv			
3.2.	Analitička metoda ili mjerna metoda			
NO, NO ₂ ,NO _x	Automatski analizator	Analiza-hemiluminiscencija		
PM ₁₀	Automatski analizator	Analiza-apsorpcija beta zračenja		
PM _{2,5}	Uzorkovanje uzorkivačem čestica	Gravimetrija		
4.Opis uzorkovanja				
4.1.	Lokacija mjernog mjesta			
4.2.	Visina mjesta uzorkovanja	3m		
4.3.	Učestalost integrisanja podataka	1 sat , 24 sata		
4.4.	Vrijeme uzorkovanja	kontinuirano		

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

**2.4.1.REZULTATI ISPITIVANJA KVALITETA VAZDUHA U OPŠTINI
PLJEVLJA U MJESECU SEPTEMBRU**

**2.4.2.TABELARNI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI PLJEVLJA
NA LOKACIJI -„CENTAR“**

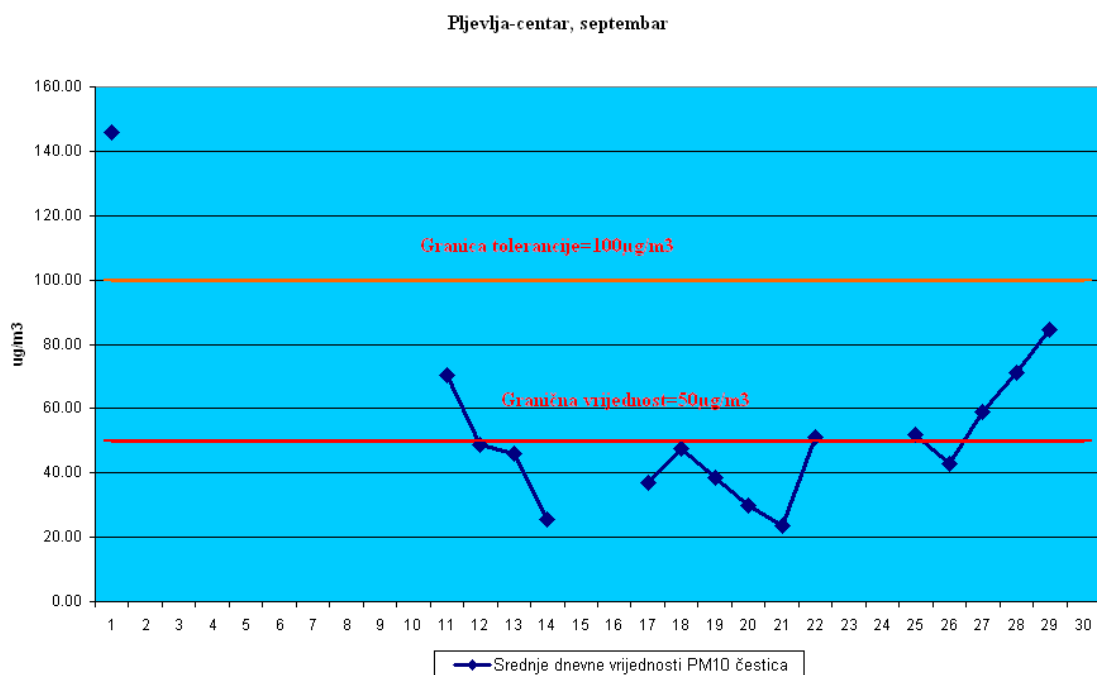
Tabela 1. Prikaz rezultata za NO₂,PM₁₀ i PM_{2,5}

Srednje dnevne vrijednosti			
Datum	NO ₂	PM ₁₀ čestice	PM _{2,5} cestice
μg/m ³			
1.09		145.85	93.67
2.09	-	-	58.78
3.09	-	-	36.84
4.09	-	-	56.94
5.09	-	-	33.78
6.09	-	-	31.12
7.09	-	-	-
8.09	-	-	14.18
9.09	-	-	12.96
10.09	-	-	9.69
11.09	-	70.40	25.41
12.09	24.30	48.66	4.59
13.09	23.68	45.82	21.31
14.09	15.68	25.47	11.35
15.09	-	-	17.43
16.09	-	-	15.62
17.09	19.36	36.93	14.51
18.09	22.29	47.39	21.23
19.09	25.02	38.43	20.45
20.09	15.77	30.00	12.32
21.09	15.76	23.62	6.94
22.09	23.62	50.96	10.10
23.09	-	-	24.69
24.09	-	-	23.06
25.09	18.09	52.05	21.33
26.09	26.95	42.75	7.45
27.09	28.78	58.78	8.67
28.09	32.24	71.32	20.92
29.09	31.05	84.39	18.98
30.09		-	21.12
Granična dnevna srednja vrijednost		50	

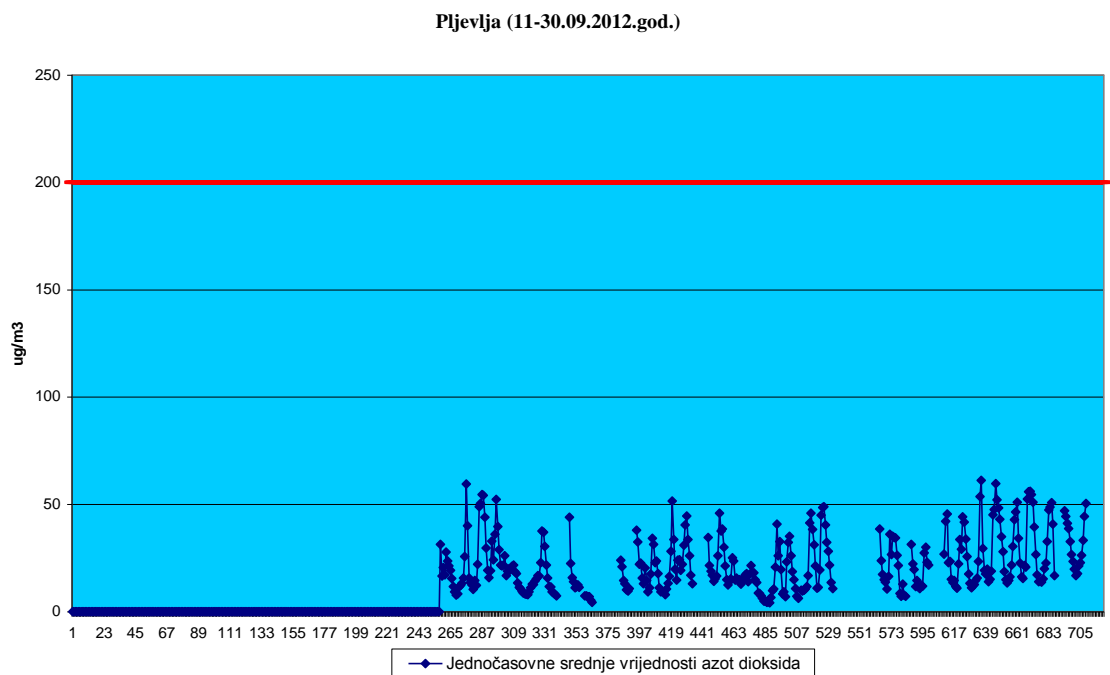
IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

Granica tolerancije		100	30
Ciljna vrijednost			25

2.4.3. GRAFIČKI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI PLJEVLJA
Grafik 1. Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica

Grafik 2.Srednje časovne vrijednosti azot dioksida

KOMENTAR REZULTATA MJERENJA NA LOKACIJI PLJEVLJA-„CENTAR“

- **Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica** su tokom mjeseca septembra (16 dana validnih mjerenja) **prevazilazile:**

7 dana srednje dnevne granične vrijednosti od 50 µg/m³ čestice PM10

1 dan propisanu granicu tolerancije za 2012.godinu od 100 µg/m³

- **Srednje dnevne vrijednosti PM_{2.5} čestica tokom septembra mjeseca (29 dana validnih mjerenja) su šest dana bile iznad granice tolerancije od 30µg/m³ propisane na godišnjem nivou, odnosno sedam dana su bile iznad ciljne vrijednosti od 25µg/m³ propisane, na godišnjem nivou, sa ciljem zaštite zdravlja ljudi i rokom postizanja do 2015 godine).**
- **Sve izmjerene jednočasovne srednje vrijednosti azot dioksida** (14 dana validnih mjerenja) posmatrane u odnosu na granične vrijednosti za zaštitu zdravlja normirane Uredbom, **su ispod propisanih graničnih vrijednost od 200µg/m³**

2.5.OPŠTI PODACI O MJERNOJ STANICI--TIVAT

1.Opšti podaci				
1.1.	Ime stanice	Tivat-centar		
1.2.	Ime grada	Tivat		
1.3.	Nacionalni ili lokalni broj i oznaka			
1.4.	Kod stanice			
1.5.	Naziv stručne institucije koja odgovara za stanicu	JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore		
1.6.	Tijelo ili programi kojima se dostavljaju podaci	Agencija za zaštitu životne sredine		
1.7.	Ciljevi mjerenja	Procjena uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu., praćenje trenda		
1.8.	Geografske koordinate	G.dužina (m)	G.širina (m)	Nmv (m)
		6557638.85	4698672.85	3.5
1.9.	NUTS			
1.10.	Zagađujuće materije koje se mjere	PM ₁₀ , NO, NO ₂ , NO _x		
1.11.	Meteorološki podaci	Temperatura, relativna vlažnost, pritisak, smjer i brzina vjetra		
1.12.	Druge informacije			
2.Klasifikacija stanice				
2.1	Tip područja	Gradsko:trajno izgrađeno područje		
2.2.	Tip stanice u odnosu na izvor emisije	Urbana		
2.3.	Dodatne informacije o stanici			
3.Mjerna oprema				
3.1.	Naziv			
3.2.	Analitička metoda ili mjerna metoda			
NO, NO ₂ ,NO _x	Automatski analizator	Analiza-hemiluminiscencija		
PM _{2.5}	Uzorkovanje sa uzorkivačem čestica	Gravimetrija		
PM ₁₀	Automatski analizator	Analiza-apsorpcija beta zračenja		
4.Opis uzorkovanja				
4.1.	Lokacija mjernog mjesta			
4.2.	Visina mjesta uzorkovanja	3m		
4.3.	Učestalost integrisanja podataka	1 sat , 24 sata		
4.4.	Vrijeme uzorkovanja	kontinuirano		

**2.5.1. REZULTATI ISPITIVANJA KVALITETA VAZDUHA U OPŠTINI TIVAT
U MJESECU AVGUSTU**

**2.5.2. TABELARNI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI TIVAT NA
LOKACIJI „CENTAR“**

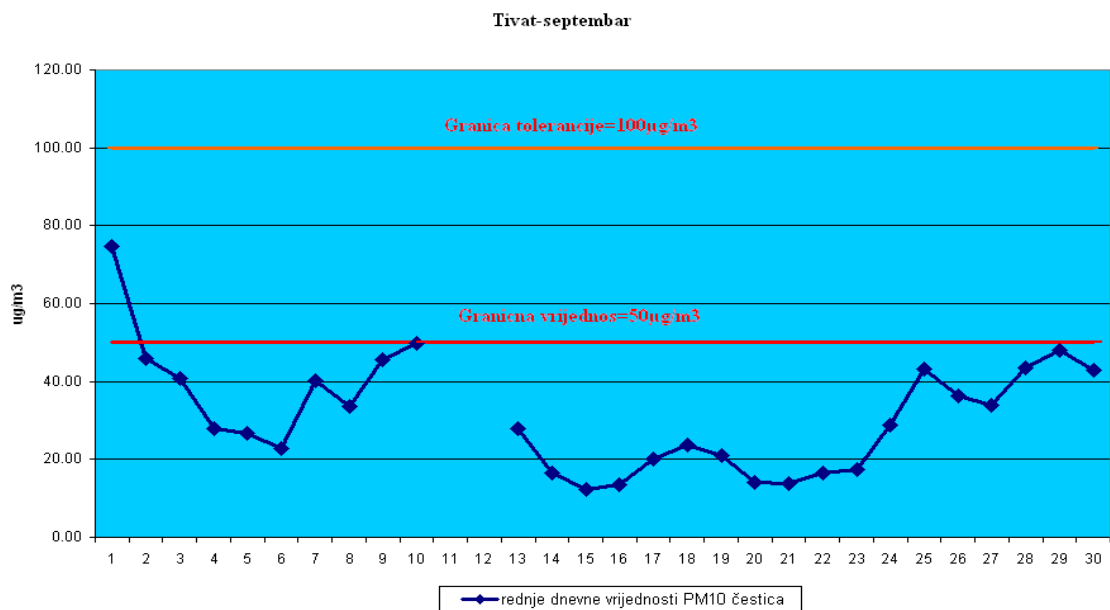
Tabela 1. Prikaz rezultata za NO₂, PM₁₀ i PM_{2.5}

Srednje dnevne vrijednosti		
Datum	NO ₂	PM ₁₀ čestice
	µg/m ³	
1.09	-	74.74
2.09	-	45.91
3.09	-	40.71
4.09	-	27.76
5.09	-	26.60
6.09	-	22.70
7.09	-	40.25
8.09	-	33.51
9.09	-	45.64
10.09	-	49.90
11.09	-	-
12.09	19.25	-
13.09	17.71	27.89
14.09	25.12	16.40
15.09	14.34	12.28
16.09	11.25	13.50
17.09	21.40	20.25
18.09	25.91	23.73
19.09	24.58	21.03
20.09	14.67	14.07
21.09	17.92	13.79
22.09	26.35	16.47
23.09	28.00	17.26
24.09	26.19	28.93
25.09	18.36	43.14
26.09	21.24	36.34
27.09	30.81	33.83
28.09	37.45	43.63
29.09	41.16	47.95
30.09	32.62	42.88
Granična dnevna srednja vrijednost		50
Granica tolerancije		100

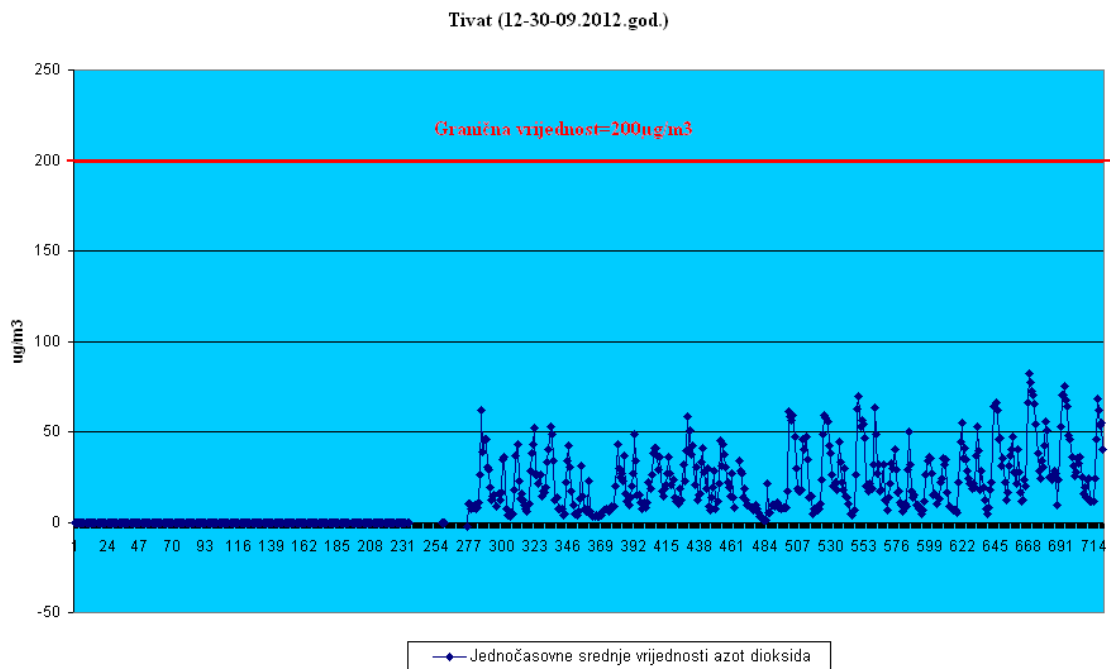
IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU BR. 00-15-1101/9

2.5.3. GRAFIČKI PRIKAZ REZULTATA MJERENJA U OPŠTINI TIVAT

Grafik 1. Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica

Grafik 2. Jednočasovne srednje vrijednosti NO₂

KOMENTAR REZULTATA MJERENJA NA LOKACIJI TIVAT-„CENTAR“

- **Srednje dnevne vrijednosti PM₁₀** su tokom septembra mjeseca (29 dana validnih mjerenja) na ovoj lokaciji u Tivtu bile **ispod propisane norme za granicu tolerancije od 100 µg/m³, dok su 1 dan bile iznad granične vrijednosti od 50 µg/m³.**
- **Sve izmjerene jednočasovne srednje vrijednosti azot dioksida** (19 dana validnih mjerenja) posmatrane u odnosu na granične vrijednosti za zaštitu zdravlja normirane Uredbom, **su ispod propisanih graničnih vrijednost od 200µg/m³**

Odgovorni analitičar:
Radomir Žujović, dipl.hem

Načelnik odjeljenja za lab.
dijagnostiku i monitoring
Mr.sci.Dejan Jančić, dipl.hem